

The need for professional competence development in the training of senior nurses

Mekhriniso KOYILOVA ¹

Bukhara State Pedagogical Institute

ARTICLE INFO

Article history:

Received August 2023

Received in revised form

15 September 2023

Accepted 25 September 2023

Available online

15 October 2023

Keywords:

professional training of
nurses,
professional competence,
content analysis,
professional mobility

ABSTRACT

Nursing is an important part of the healthcare workforce. The effective development of the health care system depends largely on the level of professional training of nurses as the largest component of medical personnel. One of the concepts that make up the basic system of training nurses in continuous professional education is "professional competence" and "professional mobility of nurses". This article highlights the professional training of nurses, and the need to develop creative abilities and professional competence in modern conditions.

2181-1415/© 2023 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol4-iss8/S-pp304-308>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Katta hamshiralarni tayyorlashda kasbiy kompetensiyani rivojlantirish zarurati

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

hamshiralarning kasbiy
tayyorgarligi,
kasbiy kompetentsiya,
kontent tahlili,
kasbiy harakatchanlik

Hamshiralik ishi sog'liqni saqlash xodimlarining muhim qismidir. Sog'liqni saqlash tizimining samarali rivojlanishi ko'p jihatdan tibbiyot xodimlarining eng katta tarkibiy qismi sifatida hamshiralarning kasbiy tayyorgarligi darajasiga bog'liq. Uzlaksiz kasbiy ta'limda hamshiralarni tayyorlashning asosiy tizimini tashkil etuvchi tushunchalardan biri "kasbiy kompetentsiya" va "hamshiraning kasbiy harakatchanligi" hisoblanadi. Ushbu maqolada tibbiyot xodimlarining hamshiralarning kasbiy tayyorgarligi, zamonaviy sharoitlarda ijodiy qobiliyatlarni va kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish zarurati yoritiladi.

¹ Associate Professor, Department of Natural Sciences, Bukhara State Pedagogical Institute.
E-mail: Mehriniso2023@gmail.com

Необходимость развития профессиональной компетентности при подготовке старших медсестры

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

профессиональная подготовка медицинских сестер, профессиональная компетентность, контент-анализ, профессиональная мобильность

Сестринское дело является важной частью медицинского персонала. Эффективное развитие системы здравоохранения во многом зависит от уровня профессиональной подготовки среднего медицинского персонала как крупнейшей составляющей медицинского персонала. Одними из понятий, составляющих базовую систему подготовки медицинских сестер непрерывного профессионального образования, являются «профессиональная компетентность» и «профессиональная мобильность медицинских сестер». В данной статье освещается профессиональная подготовка медицинских сестер, необходимость развития творческих способностей и профессиональной компетентности в современных условиях.

O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash konsepsiyasida tibbiyot xodimlarining kasbiy tayyorgarligi tizimini rivojlantirish bo'yicha yangi talablar belgilab berildi. Hamshiralik ishi sog'liqni saqlash xodimlarining muhim qismidir. Sog'liqni saqlash tizimining samarali rivojlanishi ko'p jihatdan tibbiyot xodimlarining eng katta tarkibiy qismi sifatida hamshiralarning kasbiy tayyorgarligi darajasiga bog'liq. Uzlüksiz kasbiy ta'limda hamshiralarni tayyorlashning asosiy tizimini tashkil etuvchi tushunchalari "kasbiy kompetentsiya" va "hamshiraning kasbiy harakatchanligi" dir.

Ushbu tushunchalarning mohiyatini aniqlash uchun turli ilmiy manbalardan olingan ushbu tushunchalarning ta'riflarini ko'rib chiqing. Tushuncha mazmunini ochish usuliga qarab mantiqda turli xil ta'riflar ajratiladi. Ilmiy tadqiqotlarda eng ko'p qo'llaniladigan asosiylari quyidagilardir:

- umumiy ta'rif, u aniqlanayotgan tushunchaga eng yaqin turni va faqat ma'lum turdagi ob'yektlarda mavjud bo'lgan va ushbu turga kiruvchi barcha boshqa turdagi ob'ektlarda mavjud bo'lmagan o'ziga xos xususiyatlarni ko'rsatadi;
 - irsi tarifi, ki dar asosi ashyo va tarzhoi moddahoi tahsiloti intikhobot;
 - obyekt, hodisaning muhim belgilarini aks ettiruvchi va uning o'ziga xos xususiyatlarini ko'rsatish orqali aniqlangan ob'ektni barcha boshqa ob'ektlardan ajratib olishni maqsad qilgan haqiqiy ta'rif;
 - atamaning ma'nosini ko'pincha boshqa, tanish va shuning uchun tushunarli atamalar yordamida tushuntiradigan nominal ta'rif;
 - ob'ektni unga xos bo'lgan operatsiyalar tavsifi orqali ifodalovchi operatsion ta'rif;
- Bunday ta'riflar ko'pincha ma'lum bir ob'ektning xususiyatlarini o'rganishning boshida, uning muhim va o'ziga xos xususiyatlari hali aniqlanmagan yoki tizimlashtirilmagan hollarda qo'llaniladi.

"Hamshiraning kasbiy kompetensiyasi" va "hamshiraning kasbiy kompetensiyasi" tushunchalarining mohiyatini aniqlash uchun biz birinchi navbatda "kompetentlik" va "kompetentlik" tushunchalarini turli manbalardan ko'rib chiqamiz va ularning xususiyatlarini ajratib ko'rsatamiz. Keyin biz hamshiraning kompetentsiyalari va

kompetentsiyalarining ta'riflarini beradigan ilmiy manbalarga ko'ra ushbu tushunchalarning ta'rifiga to'xtalamiz, shuningdek, ushbu tushunchalarni Soliqni saqlash tizimi standartlariga muvofiq ko'rib chiqamiz.

Ko'pgina xorijiy va mahalliy ishlar kompetensiyaga asoslangan yondashuv, kompetensiya va kompetensiya muammolariga bag'ishlangan. Jahon amaliyoti va ta'limda nisbatan yangi uslubiy qo'llanma bo'lgan kompetensiyaga asoslangan yondashuvning kontseptual asosini ta'limni rivojlantirishdagi qarama-qarshiliklarni hal etishning eng samarali usullaridan biri sifatida xorijiy ijtimoiy nazariyada shakllangan kompetensiyalar va asosiy kompetensiyalar g'oyasi tashkil etadi. va jamiyat, bu insonni faoliyatning ko'plab tegishli sohalarida malakali bo'lish va hayotingiz davomida doimo bilimingizni yangilash zarurati bilan duch keladi.

Kompetensiya yondashuvi nazariyasini rivojlantirishga alohida hissa qo'shgan V.I. Bidenko va I.A. Zimnyaya, V.A. Bidenko va boshqa olimlar oliy ta'limga kompetensiyaga asoslangan yondashuvni nazariy tushunish bo'yicha xorijiy va mahalliy tajribani umumlashtirdi. Ularning ta'kidlashicha, "Malaka" va "kompetentlik" ko'proq adekvat ko'rinadi. V.A. Bidenko o'z asarlarida malaka va kompetensiya yondashuvlarini qiyosiy tahlil qilib, "kompetentlik - bu shaxsning ma'lum kasbiy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan vaziyatlarda o'z harakatlarida namoyon bo'ladigan ta'lim muvaffaqiyatining o'lchovidir, malaka esa shaxsning ta'lim darajasining o'lchovidir" deb ta'kidlaydi [2].

1-jadval

"Kompetensiya" tushunchasining mazmuni

№	Manba	Ta'rif
1	Ozhegov S.I., Shvedova N.Yu. Rus tilining izohli lug'ati. – M., 1993. – B. 294.	Qobiliyatlar - ma'lum bir shaxs vakolat, bilim va tajribaga ega bo'lgan bir qator masalalar, hodisalar.
2	Bidenko V.I. Oliy kasbiy ta'limdagi kompetensiyalar (malakaviy yondashuvni rivojlantirishga qaratilgan) // Oliy. Rossiyada ta'lim. – 2004. - No 11. – B. 10.	Kompetensiya - bu shaxsning ma'lum kasbiy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan vaziyatlarda o'z harakatlarida namoyon bo'ladigan ta'lim muvaffaqiyatining o'lchovidir va malaka - shaxsning ta'lim muvaffaqiyatining o'lchovidir.
3	Zeer E.F. Kasbiy rivojlanish psixologiyasi. – M., 2007. – B. 135.	imkoniyatlarini ifodalaydi.
4	Zimnyaya I.A. Asosiy vakolatlar - ta'lim natijalari uchun yangi paradigma // Oliy. bugungi kunda ta'lim -	Kompetensiya - bu kasbiy faoliyatning samarali bajarilishini ta'minlaydigan umumlashtirilgan harakat usullari. Bu insonning o'zini amalda amalga oshirish qobiliyatidir

Ushbu jadval kompetensiya belgilarini ajratib ko'rsatish va "kompetentlik" va "kompetentlik" tushunchalarini solishtirish imkonini beradi.

Qobiliyat belgilari orasida biz quyidagilarni ajratib ko'rsatamiz: shaxsning ma'lum bir sohada ishlash qobiliyati, ma'lum bilim va ko'nikmalar tizimiga ega bo'lishi va shaxsning kasbiy faoliyatga tayyorligi.

“Kompetensiya” va “kompetentlik” tushunchalarini taqqoslash shuni ko’rsatadiki, bu atamalarning ikkalasi ham bir-biriga yaqin, chunki ular inglizcha “kompetentlik” va “kompetentlik” so’zlarining bir o’zagidan kelib chiqqan, lekin ko’pincha ruscha versiyada turli talqinlar bilan tavsiflanadi; Ikkala tushuncha ham bilim, ko’nikma va qobiliyatlardan ko’ra kengroqdir, chunki ular quyidagilarni o’z ichiga oladi:

- qiymat-motivatsion qobiliyatlarga ega bo’lgan shaxsiy fazilatlar to’plami;
- faoliyatdagi stereotiplarni engishga tayyorlik;
- fikrlashning moslashuvchanligi, mustaqillik va qat’iyatlilik.

Bizningcha, ushbu ta’rifda muallif hamshiraning kasbiy kompetentsiyasining muhim tarkibiy qismini - kasbiy bilim va ko’nikmalarni hisobga olmaydi, ularsiz kompetentsiyani amalga oshirish mumkin emas.

J.V. Komarova tibbiyot xodimining kasbiy kompetensiyasida quyidagi tarkibiy qismlarni belgilaydi: “1) kasbiy bilim (o’rta kasb-hunar ta’limining davlat ta’lim standartlari bo’yicha, 2002 yil); kasbiy faoliyat; kasbiy jihatdan muhim shaxs xususiyatlari.

O’rta darajadagi tibbiyot xodimi shaxsiyatining kasbiy rivojlanishini hisobga olgan holda, E.A. Bastrakova tibbiy mutaxassisning kasbiy muhim fazilatlarini, bilimlari, qobiliyatlari va ko’nikmalarining bir nechta quyi tuzilmalarini aniqlaydi.

Bizning tadqiqotimiz uchun hamshiraning kasbiy rivojlanishining muhim ko’rsatkichi uning kasbiy faoliyatga psixologik tayyorligidir. E.A.ning psixologik tayyorgarligi. Bastrakova buni "shaxsga mavjud tajriba, bilim, shaxsiy fazilatlaridan foydalangan holda o’z kasbiy burchlarini bajarishga, shuningdek, kutilmagan kasbiy vaziyatlarda o’z faoliyatini qayta qurishga imkon beradigan shaxsning barqaror xususiyati, maqsadli faoliyatning muhim sharti" deb ta’riflaydi.

Hamshiralarning kasbiy tayyorgarligi bo’yicha biz o’rgangan ishlarimizda biz "hamshiraning kasbiy harakatchanligi" tushunchasini ochishga bag’ishlangan biron bir maxsus tadqiqotlarni topmadik. Tadqiqotchiga ushbu kontseptsiyani ochishga yo’naltirishga imkon beradigan faqat alohida qismlar mavjud.

Hozirgi vaqtda kasb-hunar ta’limi shaxsni rivojlantirish g’oyasiga asoslangan ilg’or ta’lim modelini amalga oshirishga asoslangan. Ilg’or ta’lim, an’anaviy ta’limdan farqli o’laroq, mutaxassislarni tayyorlashda aniq kasbiy faoliyatga emas, balki yangi bilimlarni o’zlashtirishga, ko’p funktsiyali ko’nikmalarni egallashga tayyorlikni shakllantirishga qaratilgan.

Yuqoridagi ishlarni tahlil qilish va amaliy tajribamizdan kelib chiqqan holda, hamshiraning kasbiy harakatchanligi mutaxassisning ajralmas dinamik sifatini ifodalaydi, uning kasbiy faoliyatga tayyorligi va mutaxassisning yangi sharoit va faoliyat turlariga moslashishini, qaror qabul qilish va o’z-o’zini rivojlantirish qobiliyati va ishdagi mas’uliyatini belgilaydi.

Shunday qilib, "hamshiraning professional harakatchanligi" tushunchasida biz bir nechta muhim tarkibiy qismlarni ajratib ko’rsatamiz. Birinchisi, hamshiraning kasbiy faoliyatga tayyorligi bilan bog’liq bo’lib, bu mutaxassisning kasbiy malakasida namoyon bo’ladi. Mobil bo’lish uchun hamshira yangi sharoitlarga moslasha olishi kerak: tibbiy, ijtimoiy va tibbiy muassasalar, boshqaruv organlari, kasbiy faoliyatda innovatsion texnologiyalar va jihozlardan foydalana olishi - bu uning moslashuvchanligi bilan belgilanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Zamonaviy ilmiy bilimlar kontekstida pedagogika tili [Matn]: material. Butunrossiya usuli. konferentsiya-seminar / ch. ed. V.V. Kraevskiy; ed. A.A. Arlamov, R.V. Kulol. - Volgograd, Krasnodar, M., 2008. - 284 p.
2. Bidenko, V.I. Oliy kasbiy ta'limdagi kompetensiyalar (malakaviy yondashuvni rivojlantirishga qaratilgan) [Matn] // Oliy. Rossiyada ta'lim. - 2004. - No 11. – B. 3-14.
3. Zimnyaya, I.A. Ta'limda kompetensiyaga asoslangan yondashuvning natija-maqсадli asosi sifatida asosiy kompetensiyalar [Matn] - M.: Tadqiqot. Mutaxassislar tayyorlash sifati muammolari markazi, 2004. – 85 b.
4. Shahob Sharofitdinovich Shodiev. Academicia Xalqaro ko'p tarmoqli tadqiqot jurnali "Falsafiy atamalar va tushunchalarni talqin qilish XX-XX asrlarda lingvistik tadqiqotlar uchun muhim mavzu sifatida Rossiya va Evropada" 590-98 10.5958/2249-7137.17140.
5. Shahobiddin Sharofiddinovich Shodiev. Baqoev Najmiddin Bakaevich. ifodalar.. (2020). Lotin tilining jahon davlatchiligi tarixidagi o'rni. ISJ nazariy va amaliy fanlar, 05 (85), 367-372. Soi: <http://s-o-i.org/1.1/TAS-05-85-71> Doi: <https://dx.doi.org/10.15863/TAS> Scopus ASCC: 1203.